

Nr 67.

Av herrar Andersson, Karl, och Westman, K. G., i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om uppdelning av Finspånga läns härads domsaga.

Uti statsverkspropositionen, andra huvudtiteln, punkt 18, har Kungl. Maj:t föreslagit, att Finspånga läns domsaga skall försvinna genom uppdelning till största delen på Björkekinds m. fl. härads domsaga och till en mindre del på Aska, Dals och Bobergs härads domsaga. Genom en sådan åtgärd skulle ordinarie anslaget till justitiestat under Göta hovrätt kunna minskas med 5,800 kr. och jämväl minskning ske i det extraordinarie anslaget, så att hela minskningen i närvarande stund kunde beräknas till 16,100 kr. Beträffande det extra ordinarie anslaget kan man väl icke nu för en längre framtid fastslå, vilken minskning det i det hela kommer att undergå. I många avseenden äro därvarande anslag beroende på beslut riksdag från riksdag. Men därtill komma andra omständigheter, som med rätt stor möjlighet minska de beräknade besparingarna. Blir nu den nya Norrköpingsdomsagan, som skulle kallas »Bråbygdens och Finspånga läns domsaga», så arbetsam, att där kräves biträdande domare, vilket är högst antagligt, komma nya utgifter. Med ett ord, den stadigvarande besparingen för staten kan icke anses vara så stor, att den bör ha rätt att ensam och uteslutande avgöra Finspånga läns domsagas vara eller icke vara.

I det stället synes det vara stort skäl att taga hänsyn till den ekonomiska inverkan som ifrågakvarande uppdelning skulle utöva på uttaxeringen i nuvarande Finspånga läns domsaga. Genom noggranna uträkningar har det utrönt, att årliga tingshusskatten skulle bliva 2, ja ända till 3 gånger så stor som den nuvarande. Men därtill komma andra förhållanden. Domsagans tingshus i Hällestad blir till sitt värde i hög grad förminskat, kanske med 50 proc., varemot de socknar, som skulle läggas till Björkekindsdomsagan, enligt fastslagen praxis, skulle kännas skyldiga inlösa sig i tingshuset i Norrköping med en summa, som efter skedda värderingar beräknats till 102,600 kr. Därtill komma kostnader för en del omändringar i tingshuset, inredning av ny arkivlokal m. m. Som slutsats av det anförda må sägas, att den besparing staten skulle göra genom indragning av domsagan blir liten i jämförelse med de utgifter, som skulle drabba Finspånga läns domsagas inbyggare.

Och varför skulle nu denna indragning ske? Däremot har den allra

största delen av befolkningen protesterat. Finspånga läns häradsrätt har avstyrkt den, Göta hovrätt har avstyrkt, så vitt man kan se, enhälligt.

Förslaget har uppkommit med utgångspunkt från ett yttrande av numera avlidne häradshövdingen Joachimsson. Och det har tillstyrkts av processkommissionen, därför att det ginge i samma riktning som det av processkommissionen upprättade provisoriska överslaget över en blivande domkretsindelning. Men vem garanterar att den domkretsindelningen, om den en gång framlägges, blir godtagen av statsmakterna? Varför då icke åtminstone se tiden an, till dess den indelningen genomförts? Och som ett stöd för förslaget har anförts, att det tillstyrkts av Sveriges advokatsamfund. Det tillstyrkandet finna vi naturligt. Det blir ju för herrar advokater ojämförligt mycket bekvämare och angenämare att hava häradsrätten i Norrköping än i Hällestad. Men att för den skull bortse från en hel domsagas befolknings önskan och bekvämlighet kan väl ej vara rimligt.

Det är en sats, som åter och åter upprepas och som nu nästan blivit ett axiom, att det gäller att göra en domsaga så stor, att häradshövdingen erhåller tillräcklig sysselsättning med domaregöromål av mera kvalificerad art, under det att inskrivningsarbetet i huvudsak överlämnas åt annan befattningshavare. Och som undermening i denna sats tänkes, att i mindre domsagor häradshövdingen icke blir tillräckligt rutinerad och intresserad för rent juridiska saker, vadan man kan tänka att hans arbete i dylikt avseende icke kan bliva fullgott. Någon bevisning för att så verkligen är fallet har veterligen icke presterats, och om vi skulle hänföra oss till den nyss bortgångne innehavaren av Finspånga läns domsaga och påstå, att hans domaregärning varit mindre kvalificerad, skulle vi förvisso inom hela den domsagan och vida däröver, där hans arbete och duglighet varit kända, möta ett indignerat bestridande. Hela detta stora syfte att avskilja häradshövdingen från inskrivningsärendena m. m. och göra honom till en dömande myndighet med ytterst litet beröring med domsageborna — snart sagt stänga honom inne till blott teoretiskt arbete — passar icke för vår nuvarande domstolsform och har förvisso ännu icke förvärvat någon popularitet bland domsagornas befolkning. Komma i framtiden nya förhållanden att framtvunga en sådan reform, må det då vara tids nog att anpassa sig därefter, men att nu blott för teoretiska ideal sönderbryta gamla hävdvunna uppfattningar och historiska traditioner, kan icke vara riktigt.

Då således efter vår uppfattning ett utplånande av Finspånga läns domsaga skulle ådraga domsageborna ojämförligt mycket större utgifter än de besparingar, som därav skulle uppkomma för staten, då en sådan åtgärd i åtskilliga avseenden skulle orsaka domsageborna större besvär och personliga kostnader än dem, som de vid den nuvarande anordningen måste vidkännas, och då det icke kan vara riktigt att av teoretiska skäl lägga samma, ännu icke godkända schablon över alla domsagor i riket, få vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå K. Maj:ts i andra huvudtiteln framställda förslag att uppdelna Finspånge läns härads domsaga på Björkekind, Östkinds, Lösings, Bråna och Memminge härads samt Aska, Dala och Bobergs härads angränsande domsagor.

Stockholm den 21 januari 1926.

Karl Andersson.

K. G. Westman
i Eliantorp.
